

Leksičke nepodudarnosti kolokacijskih obrazaca u njemačkome, engleskome i hrvatskome općežnanstvenom jeziku te njihov prikaz u e-rječnicima općežnanstvenoga nazivlja

Mirjana Šnjarić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

mirjana.snjaricl@gmail.com

SAŽETAK: Rad se bavi transdisciplinarnim općežnanstvenim glagolsko-imeničkim kolokacijama i njihovim leksičkim nepodudarnostima u njemačkome, engleskome i hrvatskome općežnanstvenom jeziku – npr. *Aspekt(e)/Problem(e) herausstellen*; *(to) highlight/emphasize point out aspects*; *istaknuti/maglasiti aspekt(e)/problem(e)*. Kontrastivna i prijevodna analiza ograničena je na odabrane primjere kolokacija u njemačkome i engleskome općežnanstvenom jeziku te na usporedbu s njihovim kontrastivnim korespondentima u hrvatskom jeziku i uspostavu prijevodnih ekvivalenata u trima jezicima.

Jedan od ciljeva rada jest uputiti na potrebu izrade novih vrsta višejezičnih i višenamjenskih elektroničkih rječnika s poboljšanom obradom općežnanstvenih glagolsko-imeničkih kolokacija. Drugi cilj jest rasvijetliti kolokacijsku problematiku u tom području jezika i ponuditi prijedlog da se nepodudarni kolokacijski obrasci iscrpnije prikažu u novom trojezičnom e-rječniku općežnanstvenoga jezika na temelju potvrda stvarne primjene u širem sintagmatskom okruženju u suvremenom znanstvenom korpusu. Takvo sintagmatsko okruženje prikazivalo bi i opisivalo tip znanstvene djelatnosti koja se ostvaruje u suodnosu glagola i imenice ispod razine izolirane pojedinačne prijevodne istovrijednice i zauzima odgovarajuće mjesto u strukturi znanstvenoga teksta u trima jezicima. Krajnji cilj prvoga šireg istraživanja glagolsko-imeničkih kolokacija triju jezika jest predstaviti i prikazati popis tipičnih i karakterističnih općežnanstvenih kolokacija s prijevodnim istovrijednicama ili mogućim prijevodnim rješenjima koja bi na kraju trebala biti opisana i prikazana u novom trojezičnom elektroničkom rječniku transdisciplinarnoga općežnanstvenog nazivlja triju jezika.

Kao izvor hrvatskih glagolsko-imeničkih kolokacija korišten je suvremeni korpus hrvatskoga znanstvenoga jezika. Njemački mrežni rječnik *Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache* (DWDS) poslužio je kao izvor kolokacijskih obavijesti za njemački jezik, dok je mrežni rječnik *Glosbe* korišten kao izvor za engleske kolokacije.

Ključne riječi: *općežnanstveni jezik; transdisciplinarne glagolsko-imeničke kolokacije; hrvatski jezik; njemački jezik; engleski jezik; trojezični e-rječnik*

1. Uvod

Polazište ovoga istraživanja jezična su sredstva za oblikovanje opće-znanstvene djelatnosti koja se nalaze na razini višoj od pojedinačne riječi i njihov prikaz u strukturi rječničkoga članka u dvojezičnim i budućem višejezičnom elektroničkom rječniku. Predstavlja se početni plan izrade projekta usmjerenoga prema stvaranju višejezičnoga internetskoga kolokacijskog rječnika hrvatskog u kombinaciji s njemačkim i engleskim opće-znanstvenim jezikom. Raspravljajući o pitanjima vezanim uz primjenu mrežno dostupnih leksikografskih izvora njemačkoga i engleskoga jezika primjenjivih u procesu uspostave semantičke ekvivalentnosti između glagolsko-imeničkih kolokacija hrvatskoga, njemačkoga i engleskoga jezika, razmatra se mogućnost poboljšanja pokrivenosti ovoga područja leksika i leksičkih kombinacija te pružanja kvalitativno vidljivije i dostupnije korisničke usluge. Među složenim leksičkim strukturama i izrazima te ustaljenim jezičnim sredstvima za oblikovanje znanstvenoga teksta nalaze se brojne tipične i karakteristične opće-znanstvene glagolsko-imeničke kolokacije, uobičajene u znanstvenom pisanju u određenoj jezičnoj i znanstvenoj zajednici. Zbog prividne sličnosti i povezanosti pojedinih kolokacijskih sastavnica (osnova + kolokator) s općim jezikom gotovo su neupadljive te ostaju skrivene u strukturi znanstvenoga teksta između termina u užem smislu. Također su zbog nedostatne leksikografske pokrivenosti¹ i tipografske neoznačenosti u općim dvojezičnim rječnicima često nedostupne za korisnika rječnika s hrvatskim kao materinskim jezikom koji piše na njemačkom ili engleskom kao ciljnom znanstvenom jeziku.

O složenosti pojave glagolsko-imeničkih kolokacija u opće-znanstvenom njemačkom jeziku pisali su Wallner (2014) te Meißner i Wallner (2016), no o kontrastivnoj usporedbi s kolokacijama u nekoj ciljnoj jezičnoj i znanstvenoj zajednici do sada ne postoji velik broj jezikoslovnih rasprava. Postoje radovi koji se odnose na analizu glagola kojima se opisuju komunikacijski činovi u opće-znanstvenome jeziku, poglavito njemačkom u kontrastu s engleskim jezikom (usp. Fandrych 2002.² i Siepmann 2019) kao prevladavajućim jezikom znanstvene komunikacije. Pritom se zanemaruje kontrastiranje s ostalim znanstvenim jezicima (koji nisu engleski), poput empirijskoga istraživanja o obilježjima tekstova i konvencijama pisanja u paralelnom korpusu sastavljenom od tekstova socioloških časopisa objavljivanih na njemačkom i talijanskom jeziku (usp. Heller 2012). Može se ustvrditi da međujezična usporedba opće-znanstvenoga jezikoslovlja, odnosno pojedinih leksičkih sastavnica opće-znanstvenoga jezika nije dovoljno obuhvaćena u istraživanjima, a posebice kad se radi o

¹ Što su pokazali rezultati istraživanja o pokrivenosti glagolsko-imeničkih kolokacija u općim dvojezičnim rječnicima provedeni u okviru doktorske disertacije Šnjarić (2018).

² Fandrych (2002) je u korpusu utvrdio različit brojčani odnos glagola s odgovarajućom funkcijom u njemačkome i engleskome znanstvenom diskursu, a neproporcionalnost pripisuje različitoj konceptualizaciji znanstvene djelatnosti i procesa spoznaje u pojedinim jezičnim i znanstvenim zajednicama.

istraživačkim radovima s leksikografskim težištem u usporedbi s jezicima koji se smatraju perifernim jezicima znanstvene komunikacije. Stoga se ovaj rad može smatrati doprinosom međujezičnoj usporedbi hrvatskog s njemačkim i engleskim kao ciljnim znanstvenim jezicima i doprinosom korpusno utemeljenim istraživanjima obilježja opće-znanstvenih leksičkih sredstava hrvatskoga jezika čiji popis i opis jesu preduvjeti bolje leksikografske pokrivenosti.

2. Metodologija i ciljevi

U radu se istražuju i uspoređuju glagolsko-imeničke kolokacije sljedećih strukturnih tipova:

Glagol + imenica (objekt _{dativ ili akuzativ})

Glagol + imenica (subjekt _{nominativ})

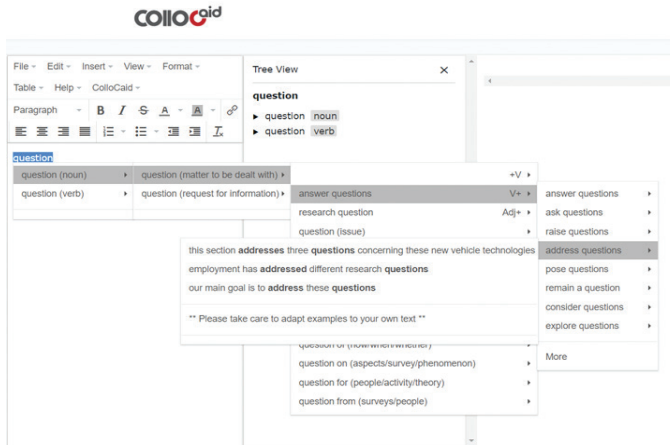
Glagol + imenica (prijedložni objekt)

Istraživanje se provodi korpusnim pristupom i prijevodnom analizom. Navode se početne faze rada na razvoju novoga leksičkog izvora hrvatskoga akademskog jezika, čiji prvi i osnovni cilj jest izrada korpusa i empirijska analiza općega leksika hrvatskoga akademskoga jezika. Slijedi popis hrvatskih opće-znanstvenih glagola utvrđenih u korpusu te tablični prikaz i odabir nekoliko najčestotnijih, na temelju kojih će se u korpusu utvrditi relevantno sintagmatsko okruženje, odnosno karakteristične i tipične glagolsko-imeničke kolokacije uobičajene u pisanom hrvatskom znanstvenom diskursu.

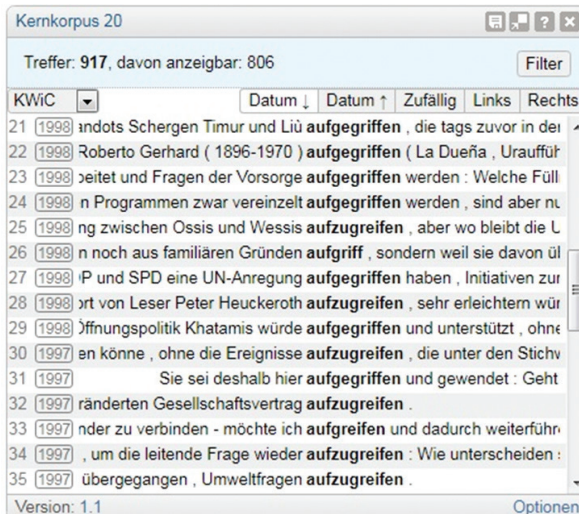
Korpus koji je izrađen s ciljem dobivanja novih leksičkih obavijesti o suvremenom hrvatskom opće-znanstvenom jeziku korišten kao izvor za opis i popis kolokacija, dostupan je na platformi SketchEngine. Sastoji se od doktorskih disertacija objavljenih u razdoblju od 2010. do 2020. godine i članaka znanstvenih časopisa Republike Hrvatske iz područja humanističkih znanosti dostupnih u elektroničkom obliku putem portala Hrčak. Korpus broji ukupno 601,010 pojava i predstavlja suvremenu zbirku tekstova hrvatskoga znanstvenog jezika. Na temelju suvremenoga korpusa izrađuje se egzemplarni popis glagolsko-imeničkih kolokacija za usporedbu s njemačkim i engleskim opće-znanstvenim kolokacijama i ugradnju u budući višejezični digitalni kolokacijski rječnik.

Drugi cilj koji je zadan u istraživanju jest na odabranim primjerima kolokacija triju (3) jezika – njemačkoga, hrvatskoga i engleskoga prikazati opće-znanstvene glagolsko-imeničke kolokacije, međujezične sličnosti i razlike te obrazložiti relevantnost kontrastiranja glagolsko-imeničkih kolokacija s ostalim jezicima. Zatim povezati kolokacijske obavijesti dobivene iz postojećih njemačkih i engleskih jednojezičnih rječnika *digitales Wörterbuch der deutschen Sprache* (DWDS) koji sadržava podkorpus znanstvenih tekstova (usp. sliku 2) i *ColloCaid* koji služi kao pomoćno sredstvo za

pronalaženje i utvrđivanje pravilnoga kolokatora te kao korisnička podrška u znanstvenom pisanju (usp. sliku 1), ali i njemačko-engleskoga digitalnog dvojezičnog rječnika *Glosbe* s kolokacijama utvrđenim u hrvatskom korpusu. Na taj način provjerit će se primjenjivost metode izvlačenja kolokacija relevantnih za ugradnju u višejezični kolokacijski rječnik. Krajnji cilj jest predstaviti preliminarne rezultate kontrastivne kolokacijske studije u trima (3) općeznanstvenim jezicima hrvatskome, njemačkome i engleskome jeziku.

Slika 1. ColloCaid, engleski jednojezični kolokacijski rječnik

Slika 2. Analiza supojavničkog profila glagola »aufgreifen« s pomoću njemačkoga jednojezičnog digitalnog rječnika *Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache* (DWDS).

3. Rezultati i rasprava

Istraživanje se provodi polazno od odabranih primjera glagola hrvatskog općeznanstvenoga jezika. U *ad hoc* korpusu hrvatskoga znanstvenoga jezika izrađenom za potrebe ovoga istraživanja, s pomoću opcije Wordlist-frequency utvrđeni su najčeštniji hrvatski glagoli.

Tablica 1. Rezultati korpusne analize s popisom dvadeset (20) izdvojenih najčeštnijih glagola
Verb (2,049 items | 17,326 total frequency)
Lema Apsolutna frekvencija

1 koristiti	192	11 sadržavati	124
2 dati	186	12 pokazati	111
3 objavljivati	169	13 postojati	53
4 navoditi / navesti	192	14 donositi	50
5 citirati	120	15 raditi	47
6 pisati	109	16 slijediti	47
7 dodijeliti	62	17 nalaziti	45
8 spremi	62	18 utjecati	41
9 prijaviti	62	19 smatrati	39
10 predstavljati	59	20 prikazivati	38

Među najčeštnijim glagolima prikazanim u tablici 1 odabrano je nekoliko primjera za analizu. Na temelju glagola dobiven je preliminarni popis hrvatskih općeznanstvenih glagolsko-imeničkih kolokacija prikazan u tablici 2 za usporedbu s kolokacijama u dvama (2) ciljnim znanstvenim jezicima, njemačkom i engleskom.

U znanstvenom pisanju autor komunicira s potencijalnom čitateljskom publikom što se ostvaruje gramatičkim i leksičkim sredstvima preuzetim iz općega u znanstveni jezik. O općem kategorijalnom nazivlju i općem leksičkom fondu u području hrvatskoga znanstvenoga jezika usp. Silić (2006).

To područje znanstvenoga jezika Ehlich (1993) naziva »opći ili svakodnevni znanstveni jezik« njem. »allgemeine oder alltägliche Wissenschaftssprache«, dok se u engleskoj jezikoslovnoj literaturi nalazi naziv »common language of academia« (usp. Rheindorf i Huemer 2015), odnosno »general academic language« (Siepmann (2020).

Tako se primjerice u procesu pisanja u metakomentarima vlastitoga teksta postavljaju, odnosno oblikuju istraživačko pitanje i predmet proučavanja što autor jezično ostvaruje brojnim glagolsko-imeničkim kolokacijama općeznanstvenoga jezika s pojedinim leksičkim sastavnicama preuzetim iz općega u znanstveni jezik i prilagođenim potrebama znanosti. Za njih se u ciljnim znanstvenim jezicima zbog pre-

feriranosti odabira kolokatora, odnosno »upadljivosti« kombiniranja leksičkih jedinica u pojedinim nacionalnim znanstvenim jezicima često ne pronalaze odgovarajuće prijevodne istovrijednice, već postoje kolokacijske praznine ili se može govoriti o stupnjevim kolokacijskih prijevodnih istovrijednica u hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku (usp. Šnjarić i Borucinsky 2020). Tako se u njemačkom opće-znanstvenom jeziku pitanja postavljaju s tri (3) moguća kolokatora. Primjerice s glagolom *stellen* s refleksivnom zamjenicom: *eine Frage stellt sich* (primjer pod rednim brojem 1), ali i *eine Frage stellen* (2), kao i *eine Frage aufwerfen* (3) (»nabaciti pitanje«), što nije kolokator uobičajen u hrvatskom opće-znanstvenom jeziku. No korpusna analiza pruža uvid u moguće glagolsko-imeničke obrasce kao što je u ovom slučaju *iznijeti pitanje* kao istovrijednicu njemačke kolokacije *eine Frage aufwerfen*.

Tablica 2. Glagoli (kolokatori) osnove »pitanje« potvrđeni u korpusu hrvatskog znanstvenoga jezika

KORPUS HRVATSKOGA OZJ	
Hrvatski glagoli (kolokatori) u tematskom polju postavljanja / oblikovanja istraživačkoga pitanja	
Morfosintaktički obrazac: Glagol + Imenica (objekt)	Morfosintaktički obrazac: Glagol + Imenica (subjekt)
Postavljati pitanje	Otvoriti (otvorila su se pitanja)
Obrađivati pitanja	Inhibirati (pitanje inhibira)
Potencirati pitanje	Normirati (pitanje normira)
Istražiti (specifična) pitanja	Susretati (susreće se pitanje)
Razmatrati (temeljna) pitanja	Rezultirati (pitanje rezultira)
Iznositi (osnovna) pitanja	Sadržavati (pitanje sadrži)
Riješiti pitanje	Problematizirati pitanja

Postoje brojne kolokacije u tematskom polju postavljanja pitanja u znanstvenom jeziku (1–16): *sich einer Frage zuwenden*, *eine Frage aufgreifen*, *einer Frage nachgehen*, *eine Frage verfolgen*, *eine Frage drängt sich auf*, *eine Frage eingehen* i dr., što je prikazano u tablici 2. polazno od njemačkoga prema engleskome i hrvatskome jeziku. Međutim u digitalnom hrvatsko-engleskom rječniku *Glosbe* često nisu razvidne prijevodne istovrijednice karakteristične i tipične za opće-znanstveni jezik jer se mi-

ješaju s kolokacijama uobičajenim u razgovornim stilu, kao što pokazuju primjeri u tablici 3. (kolokatori pod rednim brojem 7 označeni oznakom asterisk*).

Tablica 3. Međujezična usporedba kolokacijskih obrazaca s imenicom »pitanje« u trima opće-znanstvenim jezicima

TIPIČNE I KARAKTERISTIČNE OPĆEZNANSTVENE KOLOKACIJE		
Glagolsko-imeničke kolokacije postavljanja pitanja / propitivanja predmeta znanstvenoga promatranja u njemačkome opće-znanstvenom jeziku	Glagolsko-imeničke kolokacije postavljanja pitanja / propitivanja predmeta znanstvenoga promatranja u engleskome opće-znanstvenom jeziku	Glagolsko-imeničke kolokacije postavljanja pitanja / propitivacija predmeta znanstvenoga promatranja u hrvatskome opće-znanstvenom jeziku
<i>eine Frage stellt sich</i> (Nom.)	<i>to ask / to raise / to pose a question</i>	postavlja se pitanje
<i>eine Frage stellen</i> (Akk.)	<i>to ask / to raise a question</i>	postaviti / postavljati pitanje
<i>eine Frage aufwerfen</i> (Akk.)	<i>to ask / to raise a question</i>	iznijeti / iznositi / pokrenuti / pokretati / postavljati pitanje
<i>sich einer Frage zuwenden</i> (Dat.)	<i>to adress an issue / question / to focus on</i>	usredotočiti se na pitanje
<i>einer Frage nachgehen</i> (Dat.)	<i>to pursue a question</i>	proučiti / proučavati pitanje
<i>eine Frage verfolgen</i> (Dat.)	<i>to explore / to adress a topic</i>	istražiti / istraživati pitanje
<i>eine Frage (wieder) aufgreifen</i> (Akk.)	<i>to adress / to raise / (*pick up) / (*take up) a question</i>	prihvatiti / preuzeti / primijeniti pitanje / baviti se / *pozabaviti se
<i>eine Frage drängt sich auf</i> (Nom.)	<i>it leads to the question / the obvious question is /</i>	nameće se pitanje
<i>auf eine Frage eingehen</i> (Akk.)	<i>to adress an issue / to raise / to turn to an issue /</i>	baviti se pitanjem
<i>eine Frage betrachten</i> (Akk.)	<i>to consider a question</i>	promatrati pitanje
<i>sich einer Frage widmen</i> (Dat.)	<i>to address / discuss / focus on a question / to confront a question</i>	posvetiti se pitanju
<i>sich mit einer Frage beschäftigen</i> (Dat.)	<i>to deal with a question</i>	baviti se
<i>sich mit einer Frage befassen</i> (Dat.)	<i>to deal with a question</i>	baviti se
<i>eine Frage behandeln</i> (Akk.)	<i>to adress the question</i>	obraditi / obrađivati pitanje
<i>eine Frage erörtern</i> (Akk.)	<i>to consider / to discuss an issue</i>	razmatrati / razmotriti
<i>eine Frage beleuchten / ausleuchten</i> (Akk.)	<i>to pursue a question</i>	rasvijetliti / rasvjetljivati

Iz tablice 3. vidi se da također postoji i različit broj potencijalnih glagola u funkciji kolokatora te kolokacijska neproporcionalnost i idiosinkratičnost odabira kolokatora u odnosu na engleski i hrvatski jezik.

No u postojećim dvojezičnim općim rječnicima njemačko-hrvatskom i hrvatsko-njemačkom iz određenih natukničkih članaka najčešće ne proizlazi stupanj tipičnosti kolokatora ispod granice pojedinačne (izolirane) prijevodne istovrijednice i granice primjene glagolsko-imeničke kolokacije u znanstvenom kontekstu (usp. Šnjarić 2018). Tako da korisnik zbog nepokrivenosti ovoga područja često nema predodžbu o području primjene glagolsko-imeničkih kolokacija opće znanstvenoga jezika i njihovu mjestu u procesu pisanja ili prevođenja znanstvenoga teksta sa stranoga na materinski jezik (J2–J1), a još manje s materinskoga na strani znanstveni jezik (J1–J2), bilo na njemački, bilo na engleski.

U nastavku se ilustriraju metode odabira i utvrđivanja imeničkih kolokacija u korpusu hrvatskoga znanstvenoga jezika.

Rezultati dobiveni međujezičnom usporedbom triju jezika pokazuju da postoje znatne značenjske razlike koje proizlaze iz kolokacijskoga suodnosa glagola i imenice u trima opće znanstvenim jezicima. Tako da je često nemoguće uspostaviti leksičku ekvivalentnost u odnosu 1 : 1 već se može govoriti o kontinuumu kolokacijskih značenja od potpuno prozirnih (*sich mit einer Frage beschäftigen / befassen*) s dvama sinonimnim kolokatorima u njemačkome jeziku, hrv. »baviti se pitanjem«, engl. »to deal with a question« do poluprozirnih kolokacija (*einer Frage nachgehen* »proučiti / proučavati pitanje«). Glagol *nachgehen* u općem jeziku »pratiti«, »slijediti« u suodnosu s imenicom *Frage* »pitanje« u znanstvenom kontekstu dobiva dopunsko, specijalizirano značenje »proučavati / istražiti / istraživati pitanje«. Svaki od jezika rabi preferirane kolokatore (glagole) koji se ne preferiraju uvijek i u ciljnim znanstvenim jezicima.

Iz tablice 4. razvidno je da jezici ne nude isti broj G-I kolokacija za isto specifično tematsko polje. Tako se za hrvatsku G-I kolokaciju *baviti se pitanjem* pronalazi nekoliko kolokacija u njemačkom jeziku: *eine Frage behandeln / sich mit einer Frage beschäftigen / sich mit einer Frage befassen / auf eine Frage eingehen i eine Frage (wieder) aufgreifen* s različitom primjenom na različitim mjestima u znanstvenom tekstu. Tako s kolokacijom *auf eine Frage eingehen* autor najčešće najavljuje prijelaz s odlomka na odlomak, dok se kolokacija *eine Frage (wieder) aufgreifen* pojavljuje uvodno, primjerice u opisu odabira pristupa znanstvenom istraživanju koji se primjenjuje u radu.

Tablica 4. Općeiznanstvene glagolsko-imeničke kolokacije u hrvatskome, njemačkome i engleskome jeziku

Glagoli	Glagolsko imeničke kolokacije u hrvatskome jeziku	Glagolsko imeničke kolokacije u njemačkome jeziku (DWDS)	Glagolsko imeničke kolokacije u engleskome jeziku
baviti se (18) ³	pitanjem / problematikom temom	<i>eine Frage / Problematik aufgreifen / auf ein Thema eingehen / sich mit e-er Frage beschäftigen / s. befassen / ein Thema behandeln</i>	<i>to address / to raise a question / an issue / to deal with a question / to focus on an issue</i>
davati dati (16)	doprinos / primjer / pregled / teorijske postavke	<i>einen Beitrag leisten / ein Beispiel geben / einen Überblick geben / theoretische Grundlagen geben</i>	<i>to contribute to / to set an example / to give an overview / to provide theoretical foundations</i>
istraživati / istražiti (106)	teorije / strukturu	<i>eine Theorie / Struktur untersuchen</i>	<i>to explore a theory / to analyze the structure</i>
razraditi / razrađivati (106)	hipotezu / teoriju	<i>eine Theorie herausarbeiten / eine Hypothese entwickeln</i>	<i>to elaborate a theory / to develop a hypothesis</i>
isticati / istaknuti (106)	sličnosti / razlike	<i>herausstellen / herausheben / hervorheben / betonen / herausstreichen Ähnlichkeiten / Unterschiede</i>	<i>to emphasize similarities / differences</i>
navesti / navoditi (87)	primjer	<i>ein Beispiel herausgreifen / aufgreifen / vorführen / aufführen / anführen</i>	<i>to demonstrate with an example / to list examples / to exemplify / to</i>

No zbog velikoga broja kolokatora koji se nude u strukturi rječničkog članka u općim rječnicima često su nejasne granice primjenjivosti u znanstvenom kontekstu ispod pojedinačne prijevodne istovrijednice pa se govornik i prevoditelj susreću s poteškoćama pronalaženja najprikladnijega kolokatora za primjenu u znanstvenom tekstu.

Međujezične značenjske razlike koje proizlaze iz kolokacijskoga suodnosa glagola i imenice u znanstvenom jeziku kao i kolokacijske asimetrije koje dolaze do izražaja u kontrastu s ostalim jezicima i dokaz su da postoji potreba za novim korisničkim alatima koji bi bolje obuhvaćali i prikazivali G-I općeiznanstvene kolokacije. Tako bi hrvatski autori u procesu pisanja znanstvenog teksta dobili lako dostupno sredstvo provjere i samoprovjere i to kroz usporedbu s kolokacijama u onom stranom znanstvenom jeziku kojim su najbolje ovladali i koji je ujedno i prevladavajući jezik znanstvenih publikacija, a to je engleski.

³ Čestotnost glagola potvrđena u korpusu.

Novi e-rječnik bio bi dvosmjernan (J1–J2) i (J2–J1) te bi putem mrežne poveznice zainteresiranom korisniku s hrvatskim kao materinskim jezikom omogućavao brzu i jednostavnu provjeru pravilnosti kolokacija polazno od hrvatskoga prema njemačkom ili engleskom jeziku i polazno od njemačkoga prema hrvatskome ili prema engleskome opće-znanstvenom jeziku.

Novo korisničko sredstvo s prikazom sintagmatskog okruženja koje je posebno uobičajeno, tj. tipično i primjereno znanstvenom kontekstu. Korisniku bi pružilo osjećaj sigurnosti da postupa na pravilan način ako upotrijebi takvu kolokaciju, a odbaci neku drugu potencijalno moguću, ali neuobičajenu i nekarakterističnu u uporabi u znanstvenom jeziku.

4. Zaključak

U ovom radu ilustrirane su metode pronalaženja, utvrđivanja te odabira glagolsko-imeničkih kolokacija u novom korpusu suvremenoga hrvatskog znanstvenoga jezika. Sastavljen je popis kolokacija relevantnih za unos u specijalizirani e-rječnik opće-znanstvenih kolokacija triju jezika te su predstavljeni rezultati preliminarne kolokacijske studije u hrvatskome, njemačkome i engleskome jeziku. Analizirana je mogućnost povezivanja s kolokacijama njemačkoga i engleskoga jezika dostupnih putem digitalnih rječnika njemačkoga i engleskoga jezika. Jedan od ciljeva istraživanja bio je na odabranim primjerima uputiti na međujezične razlike u tvorbi kolokacijskih obrazaca u trima jezicima te ukazati na ulogu kolokacija kao važne sastavnice prikaza opće-znanstvene djelatnosti u strukturi rječničkoga članka kako bi ih se učinilo kvalitativno vidljivijima i dostupnijima hrvatskim korisnicima. Krajnji cilj jest stvoriti trojezični akademski kolokacijski e-rječnik koji povezuje leksikografski prikaz opće-znanstvenih glagolsko-imeničkih kolokacija hrvatskoga jezika s kolokacijama njemačkoga i engleskoga opće-znanstvenoga jezika. Jedan od aspekata budućega rječnika jest povezati glagolsko-imeničke kolokacije triju (3) jezika i prikazati ih kao leksičke cjeline i prijevodne jedinice s funkcijom u znanstvenom kontekstu. Inovativnost pristupa glagolsko-imeničkim kolokacijama sastoji se u činjenici da sada nije objavljen trojezični kolokacijski rječnik koji bi obuhvaćao samo opće-znanstvene glagolsko-imeničke kolokacije. Rječnik je namijenjen govornicima hrvatskoga jezika i autorima koji pišu na njemačkom ili engleskom kao ciljnim znanstvenim jezicima, ali se može koristiti i obratno, polazno od njemačkoga ili engleskoga prema hrvatskome znanstvenom jeziku. Dakle ciljna skupina jesu poglavito hrvatski autori koji pišu na nekom stranom znanstvenom jeziku, ali bit će jednako koristan studentima, pre-

voditeljima, tumačima i nastavnom osoblju u pripremama za nastavni rad sa studentima, kao i obratno: govornicima njemačkoga i engleskoga jezika koji uče hrvatski jezik i namjeravaju ovladati znanstvenim pisanjem na hrvatskom jeziku. Kolokacije navedene u rječniku pripadati će trima specifičnim sintaktičkim obrascima, »glagol + imenica kao subjekt«, »glagol + imenica kao izravni objekt«, »glagol + prijedložni objekt«.

LITERATURA

- Ehlich**, Konrad (1993). Deutsch als fremde Wissenschaftssprache, *Jahrbuch Deutsch als Fremdsprache* 19, 13–42.
- Fandrych**, Christian (2002). Herausarbeiten vs. illustrate: Kontraste bei der Versprachlichung von Sprechhandlungen in der englischen und deutschen Wissenschaftssprache. *Mehrsprachige Wissenschaft – europäische Perspektiven. Eine Konferenz zum Europäischen Jahr der Sprachen 2001*. Hrsg. Ehlich, Konrad. Institut für Deutsch als Fremdsprache/Transnationale Germanistik. München.
- Heller**, Dorothee (2012). Wissenschaftskommunikation im Vergleich: Fallstudien zum Sprachenpaar Deutsch-Italienisch. In: Ehlich, K. (hrsg.), *Arbeiten zur Sprachanalyse 57*. Frankfurt am Main. Peter Lang Verlag.
- Meißner**, Cordula, **Wallner**, Franziska (2016). Persuasives Handeln im wissenschaftlichen Diskurs und seine lexikographische Darstellung: das Beispiel der Kollokation *Bild zeichnen*, *Acta Universitatis Wratislaviensis*, No 3742, *Studia Linguistica*, Wrocław.
- Rheindorf**, Markus, **Huemer**, Birgit (2015). Developing a German-English Dictionary of the Common Language of Academia, *Journal of Academic Writing*, 5/1.
- Siepmann**, Dirk (2019). General academic language in German-English translation: a nuanced view, *Lebende Sprachen*, 64(2), 230–268.
- Siepmann**, Dirk (2020). *Wörterbuch der allgemeinen Wissenschaftssprache: Wörter, Wendungen und Mustertexte (Deutsch und Englisch)*. Deutscher Hochschulverband.
- Silić**, Josip (2006). *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika*. Disput. Zagreb.
- Šnjarić**, Mirjana (2018). *Glagolsko-imeničke kolokacije u općeiznastvenom hrvatskom i njemačkom jeziku*. Doktorski rad. Filozofski fakultet. Zagreb.
- Šnjarić**, Mirjana, **Borucinsky**, Mirjana (2020). Glagolsko-imeničke kolokacije hrvatskoga, njemačkoga i engleskoga općeiznastvenog jezika u općoj dvojezičnoj e-leksikografiji. *Rasprave: časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*. Vol. 46, No 2.
- Wallner**, Franziska (2014). *Kollokationen in Wissenschaftssprachen: zur lernerlexikographischen Relevanz ihrer Gebrauchsspezifika*. Tübingen. Stauffenburg.
- SketchEngine: https://app.sketchengine.eu/#dashboard?corpname=user%2Fmirjanaborucinsky%2Fkorpus_hrvatski_ozj

LEXICAL INCOMPATIBILITIES OF VERB-NOUN COLLOCATIONS IN GERMAN, ENGLISH AND CROATIAN COMMON LANGUAGE OF SCIENCE AND THEIR REPRESENTATION IN E-DICTIONARIES OF GENERAL SCIENTIFIC TERMS

Mirjana Šnjarić

University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences

mirjana.snjaric1@gmail.com

ABSTRACT: The paper deals with transdisciplinary verb-noun collocations and their lexical incompatibilities in the German, English, and Croatian common language of science – e.g. *Aspekt(e)/Problem(e) herausstellen* '(to) highlight/emphasize/point out aspects', *istaknuti/naglasiti aspekt(e)/problem(e)*. Contrastive and translation analysis is limited to selected examples of collocations in the German and English common language of science and a comparison with their contrastive correspondents in Croatian as well as the establishment of translation equivalents in the three languages.

One of the aims of the paper is to point out the need to create new types of multilingual and multipurpose electronic dictionaries with improved processing of general scientific verb-noun collocations. The second goal is to shed light on issues related to collocation in this area of language and to propose an improved and more detailed representation of inconsistent collocational patterns in the new trilingual e-dictionary of general scientific language based on confirmations of actual application in the wider syntagmatic environment in the modern corpus of scientific knowledge. Such a syntagmatic environment would depict and describe the type of scientific activity that takes place in collocational verb-noun patterns below the level of the isolated individual functional translation equivalent, and occupies an appropriate place in the structure of a scientific text in the three languages.

The ultimate goal of the first broader research of verb-noun collocations of three languages is to present and make a list of typical and characteristic general scientific collocations with translation equivalents or possible translation solutions, which should finally be described and presented in a new trilingual electronic dictionary of transdisciplinary general scientific terminology of the three languages.

The modern corpus of the Croatian scientific language was used as the source for Croatian verb-noun collocations. The German online dictionary *Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache* (DWDS) served as a source of collocation information for the German language, while the online dictionaries *Glosbe* and *Langenscheidt* were used as a source for English collocations.

Keywords: *general scientific language; transdisciplinary verb + noun collocations; Croatian; German; English; language of science; trilingual collocational e-dictionary*

Članci su dostupni pod licencijom Creative Commons: Imenovanje-Nekomercijalno (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Sadržaj smijete umnožavati, distribuirati, priopćavati javnosti i prerađivati ga, uz obvezno navođenje autorstva, te ga koristiti samo u nekomercijalne svrhe.